

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT:

NATURA JURIDICĂ ȘI EFECTELE CONTRACTULUI DE JOC ȘI PARIU ÎN SISTEMUL CONTRACTELOR ALEATORII

Coordonator științific: Profesor. Univ. Dr. Ion Dogaru

Drd. Ioan Barbura

Lucrarea de față face o prezentare în paralelă legislativă a Codului civil de la 1864 abrogat prin Noul Cod civil, fiind ilustrate cu exemple noile schimbări. Intrăm în materia contractului de joc și pariu printr-o prezentare istorică și etimologică a elementelor ce compun acest tip de contract, termenul *alea* este analizat dintr-o perspectivă istorică și etimologică.

Continuăm cu încadrarea acestui tip de contract în categoria contractelor aleatorii, referințe, caracteristici, trăsături, adică ceea ce îl face parte a acestei categorii.

Considerăm a fi foarte importantă prezentarea viciilor de consimțământ în cazul contractelor aleatorii și totodată ilustrarea aplicării lor ca ipoteze a sancțiunilor aplicabile contractului de joc și pariu. Facem o prezentare pe larg a viciilor de consimțământ atât din punct de vedere istoric cât și din partea de drept comparat, trăgând astfel o concluzie solidă în ceea ce privește influențele asupra dreptului român.

Lucrarea intitulată „**NATURA JURIDICĂ ȘI EFECTELE CONTRACTULUI DE JOC ȘI PARIU ÎN SISTEMUL CONTRACTELOR ALEATORII**” a fost structurată pe șapte capitole. Capitolul I, intitulat NOȚIUNI INTRODUCATIVE cuprinde trei secțiuni și debutează cu o analiză generală a contractelor aleatorii, cuprinde o privire istorică asupra instituției și se încheie cu secțiunea III, JOCUL DE NOROC ȘI PARIUL ÎNTRE MORALĂ ȘI CONSIDERENTE DE POLITICĂ ECONOMICĂ ȘI LEGISLATIVĂ, care cuprinde o analiză a considerentelor economice și de politică legislativă care intervin în materia jocurilor de noroc.

Capitolul al doilea a fost intitulat „SPECIFICITATEA CONTRACTULUI DE JOC ȘI PARIU ÎN SISTEMUL CONTRACTELOR ALEATORII” și analizează noțiunea de contract de joc, noțiunea de prinsoare și relația dintre acestea în sistemul nostru de drept, într-o secțiune separată sunt analizate asemănările și deosebirile existente între contractul de joc și prinsoare și alte contracte aleatorii, ajungându-se la concluzia că acest contract are o fizionomie juridică proprie. S-a observat că în doctrina franceză s-a apreciat că instituția juridică a contractului de rentă viageră, în ultimă instanță, „... este, prin natura sa **o prinsoare asupra vieții persoanei pentru care s-a constituit renta**”, ceea ce nu înseamnă însă că acest contract se identifică cu cel de pariu. Deși ambele sunt contracte aleatorii, ele se deosebesc prin scopul lor care, în cazul contractului de rentă viageră nu este de a lăsa pe seama întâmplării șansa de câștig sau pierdere, ci acela de a procura resurse persoanei care are nevoie de ele. Ideea contractului de rentă viageră privit ca „**un pariu asupra vieții**” a avut o anumită importanță în a considera, pe cale de consecință, că nu dă naștere la o acțiune în justiție, ceea ce l-ar apropia de contractul de joc și pariu.

Capitolul III este intitulat „DESPRE VICIILE DE CONSIMȚĂMÂNT ÎN MATERIA CONTRACTELOR ALEATORII” prezintă în detaliu dolul ca viciu de consimțământ din perspectiva istorică și comparativă.

Capitolul IV este intitulat „CONSIDERAȚII PRIVIND DREPTUL COMUN ÎN MATERIA EFECTELOR CONTRACTULUI DE JOC ȘI PARIU”, iar capitolul V, „CONSIDERAȚII PRIVIND DREPTUL SPECIAL ÎN MATERIA EFECTELOR CONTRACTULUI DE JOC ȘI PARIU”. În materie civilă, dreptul comun al jocurilor și al pariurilor era conținut în articolele 1636 și 1638 din Codul civil, dispoziții care refuză, pe de o parte - pentru câștigător, acțiunea în plată împotriva pierzătorului și, pe de altă parte - pentru pierzătorul care a plătit de bunăvoie datorita de joc, acțiunea în repetițiune. Aplicarea acestor dispoziții a fost extinsă și asupra contractelor conexe jocului sau prinsorii, cum ar fi împrumutul sau mandatul.

Atunci când dreptul civil intervine pentru a reglementa anumite jocuri, o face în scopul de a le excepta de la aceste dispoziții și a le supune dreptului comun în materie de obligații. Acest lucru era exprimat, spre exemplu, în mod neechivoc de art. 1637 din Codul civil, referitor la jocurile care privesc exercițiul corporal. Prin acte normative speciale legiuitorul a reglementat

organizarea de jocuri la nivel național, în așa fel încât, pe de o parte, pasiunea de joc să fie canalizată, iar, pe de altă parte, să fie stăpânit caracterul licit și moral al activităților respective.

Potrivit „numitorului comun” al actelor normative speciale în vigoare, prin sintagma „jocuri de noroc” trebuie să se înțeleagă suma metodelor de atribuire a unor câștiguri de orice fel, raportate la anumite evenimente cu caracter aleatoriu, fără a lua în considerare modul lor de producere. Intră în această categorie, cu titlu de exemplu: pronosticurile sau pariuri sportive, loteriile, tombolele, jocurile bingo, alte jocuri asemănătoare cărora li se adaugă toate dispozitivele mecanice sau electronice prin intermediul cărora se pot obține câștiguri.

O atenție aparte trebuie acordată caracterului licit și moral al jocurilor de noroc, care se desfășoară în prezența și cu participarea jucătorilor ori fără participarea directă a acestora, fără a deosebi în privința mijloacelor utilizate în acest scop, amintind cu titlu de exemplu, în privința acestora: cărțile de joc, zarurile, ruleta, jocurile tip „cazino”. În așteptarea unei tresăriri morale din partea statului, ni se pare de dorit ca jocurile și prinsoarele autorizate, în calitatea lor de contracte, să producă toate efectele unei convenții de drept comun. Drept urmare, să nu poată fi opusă excepția de joc nici acțiunii în plată a câștigătorului, nici acțiunii în repetițiune a pierzătorului sau a organizatorului care a plătit pe nedrept. Același raționament ar trebui să se aplice și contractelor conexe de joc sau prinsoare autorizate, lăsând însă la o parte împrumutul destinat a alimenta jocul, deoarece acesta prezintă un mare pericol pentru jucător, mai ales acel împrumut pe care l-ar putea acorda un cazinou unuia dintre clienților (jucătorilor) lui.

Nici Noul Cod civil nu aduce lămuriri sau ajutor în ceea ce privește regimul juridic al contractului de joc și prinsoare. Astfel, acesta îi rezervă Capitolul XIX din Titlul VII. Diferite contracte speciale, sediul materiei fiind dat de art. 2264-2266. Este menținută, după părerea noastră, distincția dintre joc și prinsoare din chiar titlul capitolului (*Jocul și pariul*), precum și din exprimarea alin. (1) al art. 2264 privitoare la „Pentru plata unei datorii născute dintr-un contract de joc sau de pariu nu există drept la acțiune”. Cu referire însă la distincția făcută în art. 2265, cu privire la competițiile sportive, prin folosirea numai a termenului de pariu, credem că, în acest caz, intenția legiuitorului a fost aceea de a se referi la jocurile sportive sau jocuri *lato sensu*, incluzând în această noțiune atât termenul de joc, cât și pe cel de pariu. Aceasta cu atât mai mult cu cât alineatul (3) al aceluiași articol se referă la „persoane care nu iau parte *la joc*”.

Așadar, Noul Cod civil păstrează dreptul comun în materie de joc și prinsoare prin art. 2264, având denumirea marginală de *Lipsa dreptului la acțiune*, astfel: în alineatul (1) se prevede că nu există drept la acțiune pentru plata unei datorii de joc sau pentru plata unui pariu - dispoziție, de altfel, comună cu cea a art. 1636 din vechiul Cod civil („Legea nu dă nici o acțiune spre plată unui. debit din joc sau prinsoare”); prevederile vechiului cod civil, în art. 1638 (care interzice repetirea sumei plătite de bunăvoie de către pierzător, **cu excepția întrebuițării, din partea câștigătorului, a dolului, înșelăciunii sau amăgirii**) sunt preluate, într-o formă ușor modificată sub aspectul excepțiilor de la restituirea sumei, de alineatul (2) al art. 2264; astfel, „Cel care pierde nu poate să ceară restituirea plății făcute de bunăvoie. Cu toate acestea, se poate cere restituirea în caz de fraudă sau dacă acela care a plătit era lipsit de capacitate de exercițiu ori avea capacitate de exercițiu restrânsă.”; o inovație o poate constitui reglementarea expresă, mai precis interzicerea expresă a unor instituții precum tranzacția, recunoașterea de datorie, compensația sau novația, care nu pot avea drept obiect o datorie de joc [alin. (3) al art. 2264 prevede că „Datoriile născute din contractul de joc sau de pariu nu pot constitui obiect de tranzacție, recunoaștere de datorie, compensație, novație, remitere de datorie cu sarcină ori alte asemenea acte juridice.”].

În ceea ce privește dreptul special cu privire la contractele de joc și prinsoare, acesta este prevăzut de art. 2265 și 2266 din Noul Cod civil. Astfel, art. 2265 (cu denumirea marginală de *Competițiile sportive*), în alineatul (1) prevede că nu se vor aplica dispozițiile art. 2264 pariurilor făcute între persoanele care iau parte ele însele la curse, la orice fel de jocuri menite să le pregătească la mânăuirea armelor. Este încercarea de a prelua și de a îmbunătăți prevederile vechiului art. 1637 alin. (1) care exceptează de la prevederile art. 1636 jocurile ce contribuie la exercițiul corporal. Observăm o reglementare limitată, restrictivă, expresă a legiuitorului prin prevederile art. 2265 alin. (1) din Noul Cod civil, a ceea ce generic a fost denumit *Competițiile sportive*. Probabil va reveni și practicii judecătorești, în măsura în care aplicabilitatea acestor norme va fi sigură, misiunea de a distinge în cadrul acestei categorii de joc și pariu.

Alineatul (2) al art. 2265 din Noul Cod civil aduce o modificare față de vechiul art. 1637 alin. (2), în sensul că, „dacă suma pariului este excesivă, instanța poate să respingă acțiunea sau, după caz, să reducă suma.”. Astfel, pe lângă posibilitatea inițială a judecătorilor de a respinge cererea (acțiunea), se prevede chiar și măsura care va sta la îndemâna acestora de a reduce suma pusă în joc sau la prinsoare.

O noutate absolută a acestui Nou Cod civil o constituie dispoziția din alin. (3) al art. 2265, potrivit căreia „în cazurile prevăzute la alin. (1) (din același articol, s.n.), intermediarii legal autorizați să adune mize de la persoane care nu iau parte la joc, nu pot invoca dispozițiile articolului precedent”. Aceasta înseamnă că, în ceea ce îi privește pe acești intermediari, ei nu se pot prevala de dispozițiile speciale ale art. 2265, ci vor fi supuși dreptului comun în materia jocului și prinsorii, anume art. 2264, fiind lipsiți, pe cale de consecință de dreptul la acțiune pentru plata datoriei și/sau de dreptul de a reclama restituirea sumei plătite de bunăvoie. O altă prevedere cu titlu de inovație a acestui Nou Cod civil o reprezintă și art. 2266, care reglementează loteriile autorizate. Astfel, potrivit acestuia, „Jocurile și pariurile dau loc la acțiune în justiție numai când au fost permise de autoritatea competentă.”, ceea ce se traduce, în planul dreptului civil, în transformarea obligației născută dintr-o loterie autorizată într-o obligație civilă perfectă.

Problematica jocurilor de noroc ilegale, a combaterii fraudelor și a spălării banilor constituie o continuă preocupare pentru autorități, manifestându-se, deopotrivă, atât în raport cu organizatorii de loterii și jocuri de noroc pe Internet, cât și în raport cu ceilalți organizatori de jocuri de noroc, cum ar fi, de exemplu, cazinourile.

Capitolul VI, intitulat „INTERFERENȚE ÎNTRE CONTRACTUL DE JOC ȘI PARIU ȘI ALTE INSTITUȚII JURIDICE”, este împărțit în două secțiuni. În prima, „CONSIDERAȚII PRIVIND PROTECȚIA CONSUMATORULUI ÎN MATERIE”, sunt analizate aspectele specifice protecției consumatorului în materia analizată, iar în Capitolul VII, „INTERVENȚIA LEGII PENALE ÎN DOMENIUL JOCURILOR DE NOROC”, a fost analizată importanța intervenției legiuitorului prin norme penale în acest domeniu. Particularitățile infracțiunii prevăzută și pedepsită de 330 din Codul penal nu au fost reluate în noul Cod penal, considerat în literatura de specialitate o adevărată înnoire fundamentală, o revoluționare a legislației în materie, diferind esențial de codurile penale care au dominat justiția coercitivă din România până în prezent, iar prin Legea nr. 187/2012 s-a dispus ca noul cod penal cuprins în Legea nr. 286/2009 să intre în vigoare la 01 februarie 2014.

Noua lege penală dispune doar în articolul 118²: „n) infracțiuni privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc;” și în art. 112¹: „l) infracțiuni privind jocurile de noroc;”.

reglementări introduse prin Legea nr. 63/2012 privind „confiscarea extinsă” în cazul săvârșirii unor infracțiuni privind jocurile de noroc.

Pe planul conținutului constitutiv se observă că nu sunt modificări substanțiale față de reglementarea din art. 330 C. pen., însă nu intervin modificări cu privire la regimul sancționator, fiind totul reglementat doar în legea specială, O.U.G. nr. 77/2009.